

Het Nibud slaat
alarm: ouders
laten het
schandalig
afweten als
het om de
financiële
opvoeding van
hun kinderen
gaat.
Beltegoed op?
Geen geld om
te stappen?
Gewoon een
kwestie van pa
of ma lief
aankijken en
dat probleem is
ook weer
opgelost. "Zeer
zeker een vorm
van kinder-
mishandeling."

Lisa van 11 is bijna jarig. Ze vindt dat ze recht heeft op een dubbelleuk partijtje,

want vorig jaar is het erbij ingeschoten. Bovendien is dit het laatste feestje met haar basis-schoolvriendinnen en 'dat moet een beetje een uitsmijter worden, mam.' Het programma is bijna rond. Eerst gaan de meiden samen pizza bakken, 's avonds is er een film en de twaalf feestvarkentjes mogen allemaal blijven slapen. Een paar dagen voor haar feestje is Lisa wanhopig. "Maar we hebben nog geen echt hoogtepunt," jammert ze. Shit, denkt Francine, haar moeder, die zich toch al schuldig voelt vanwege het niet-gevierde feestje van vorig jaar. Geen hoogtepunt, dat kan niet. Surfend op internet ontdekt Lisa's vader dat er twintig kilometer verderop gelasergamed kan worden. Tegen betaling van een dikke tweehonderd euro boekt hij halsoverkop twee keer vijftien minuten lasergamen voor de gasten van zijn dochter.

Op de feestavond is het kinderpartijtje om een uur 's nachts nog in volle gang. Het programma is, wat je zegt, overladen en de film nog lang niet afgelopen. Terwijl Francine gapend van vermoeidheid het laatste rondje met de hond loopt, vraagt ze zich af hoe het zover heeft kunnen komen. Hoe gestoord moet je zijn, op zoek naar het hoogtepunt van je dochter van elf? Max (23) begon afgelopen september met zijn derde studie, communicatiewetenschappen dit keer. Met geneeskunde stopte hij na zes maanden, dat bleek het toch niet helemaal te zijn. Idem gold voor de Academie voor Lichamelijke Opvoeding, waar hij na anderhalf jaar de brui aan gaf. "Dan ziet hij het opeens niet meer zo zitten", zegt zijn moeder. "En je kunt zo'n kind ook niet dwingen, hè? Hij moet het wel leuk vinden."

als je blift

schat, honderd euro. Maak er dit schoolweekend maar een dolle boel van'

Zomaar een middelbare school in Noord-Holland. De leerlingen van vier havo zijn een weekend weg in verband met een excursie. In de brief aan de ouders staat dat het fijn zou zijn als de kinderen een tientje tot twintig euro bij zich zouden hebben voor een enkele consumptie. 's Middags om zes uur, een paar uur nadat iedereen is gearriveerd, zijn sommige leerlingen al stomdronken. In hun kamers worden megahoeveelheden bier en sterke drank aangetroffen. Twee leerlingen drinken die eerste middag zoveel dat ze zondag nog niet aanspreekbaar zijn. De leerkrachten zijn woedend. Navraag wijst uit dat een paar ouders hun kinderen honderden euro's hebben meegegeven. Knipoog: "Hier joh, je bent jong, maak jij er maar een dolle boel van."

Je hoeft niet echt als Dagobert Duck in het geld te zwemmen om er een verwenopvoeding op na te houden. Want al leeft een deel van Nederland in financieel beroerde omstandigheden, met de meerderheid gaat het goed. De economie trekt aan. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hadden huishoudens het afgelopen jaar drie procent meer vrij besteedbaar inkomen. Het aantal miljonairs groeit gestaag. En nu moeders vaker werken, komen in steeds meer huishoudens twee salarissen binnen.

In vergelijking met onze ouders hebben we (veel) meer opleiding genoten en zijn we flink gestegen op de maatschappelijke ladder. Uiteraard profiteert onze kroost daarvan mee. Meermalen per jaar trekken we eropuit. Wintersport, zomervakantie, weekendje weg: wij vinden het al bijna gewoon. Onze kinderen weten niet beter.

En dan hebben we het nog niet eens gehad over al die gescheiden ouders, met verdrietige grootouders op de achtergrond, die gedreven door een combinatie van wraak en schuldgevoel met elkaar de strijd aangaan om de gunst van hun (klein)kinderen. Dubbele verjaardags- en Sinterklaaspartijen, twee keer met wintersport, die laptop van de een

betekent vijf computerspelletjes van de ander, eerst drie weken Zuid-Frankrijk met pap, daarna nog drie weken Ibiza met mam.

"Je wilt ze zoveel mogelijk meegeven, hè?" hoor je om de haverklap. Gek genoeg bedoelt de spreker (m/v) dan meestal niet dat hij zijn kind invoert in de wereldliteratuur. Bij 'zoveel mogelijk meegeven' wordt tegenwoordig toch meestal al de pinpas tevoorschijn gehaald. Dvd'tje, pretpark, opoe-fiets, nieuwste mobieltje, gave sneakers, laptop: de portemonnee blijft zelden buiten beeld.

Met scherpe blik zien we hoe anderen hun kroost op geen enkel front begrenzen en tot wat voor draken van kinderen dat leidt. Te lui, te dik, onverschillig, brutaal, onaardig, daar komt nooit veel van terecht. Verbluft lees je over het buitensporige gedrag van Amerikaanse Paris Hiltons. Dat die ouders dat toch zo uit de hand hebben laten lopen, denk je, terwijl je jezelf als opvoeder nog maar eens tevreden een veer in de kont steekt. Daarentegen bezien we onze eigen geld- en goederenstroom naar onze kinderen met de grootst mogelijke coulantie. Maar als we eerlijk zijn doen we ook in eigen huis aan verwennerij op niveau. Kindlief zijn mobieltje verloren? Vaak wordt er zonder slag of stoot een nieuwe aangeschaft. Zwijmelt hij weg bij een Björn Borg-onderbroek? Waarschijnlijk is twee keer 'please mam' voldoende. En alweer de fiets van je dochter gestolen? Het kind kan toch niet zonder?

Met gemak wordt een verhaal over verwende kinderen een ver-van-mijn-bedshow. Extreem rijke mensen zijn van alle tijden en er zijn smeulige verhalen over te vertellen. Over hun geldsmijterij, mislukte relaties, überverwende kinderen en ongelukkige levens, want daarover lezen we het liefst.

Maar laten we het dichterbij huis houden, want we overvoeren onze kinderen vrijwel allemaal. De vraag is waarom en of we daar goed aan doen? Wordt een kind wel gelukkig

kort lontje:

als je je kind altijd zijn zin geeft,
wordt het kortzichtig en opportunistisch

van zoveel materie?

Dat is maar de vraag, zegt Marieke Henselmans, schrijfster van het zojuist uitgekomen boekje *Wat nou lenen? Sparen!* Zij verdiept zich al decennia in opvoeding en geld en schreef er meerdere boeken over, zoals onder andere *Consuminderen met kinderen*.

"Bij overdaad ligt het *Elvis Presley-syndroom* op de loer: ten onder gaan aan pindakaas en bananen." Veel ouders met financiële opvoedperikelen melden zich bij Henselmans. Bijvoorbeeld omdat hun kind niet met geld kan omgaan omdat er nooit een limiet is gesteld. Alles kon, alles mocht, het kon niet op. **"Mijns inziens zou de centrale vraag moeten zijn: wat wil je bereiken met je opvoeding? Leuk dat je kind op de korte termijn zijn zin krijgt, maar hoe pakt dat uit op de lange termijn? En waar komt die intense behoefte vandaan om je kind zo te verwennen? Is dat uit schuldgevoel omdat je vaak weg bent? Ben je jouw eigen frustraties uit het verleden aan het verwerken? Doe je het uit angst, in de hoop dat jouw kind niet buiten de groep valt? Je wilt een goede band met je kind, maar de vraag is of je die krijgt als je almaar dingen koopt. Tijd heb je misschien niet, geld is er vaak wel, bovendien is dat ook veel gemakkelijker, maar het dan wel een soort vermaterialiseerde liefde."**

Hoe jonger je kind, hoe meer je bezig zou moeten zijn op het niveau van dat kind. Met een waterijsje, desnoods een halve, de zandbak, de kinderboerderij. Houd het klein, vindt Henselmans, want je kunt moeilijk terug. Hoe eerder je overstapt naar dat grote ding, de dierentuin, het pretpark, hoe sneller je door alles heen bent. En wat moet je dan nog?

Doe je kind ook niet op zes clubjes, dringt ze aan. "Kies er één, desnoods twee, maar dan ook niet elk jaar iets anders. Eerst schermen, dan paardrijden, dan weer tapdansen en iedere keer moet er weer een nieuwe outfit worden gekocht. Ouders zeggen dan: 'Ik geef ze graag veel mee.'" Maar je geeft

een kind meer mee als het goed wordt in één ding, vindt ze. "Als het leert vallen en opstaan en doorzetten als het saai wordt. Een kind dat je van het ene clubje naar het andere sleept, ontnem je de kans zelf te vechten voor iets."

Iedereen leidt aan statusangst: mensen willen beter zijn dan anderen en ook kinderen worden in deze competitie ingezet, zegt Diederik Stapel. Als hoogleraar consumentenwetenschap aan de Universiteit van Tilburg en directeur van het zojuist opgerichte Tilburg Institute for Behavioral Economics Research (Tiber) onderzoekt hij individueel consumentengedrag. "Het is van alle tijden dat mensen graag aan anderen laten zien hoe mooi, goed, rijk, aantrekkelijk of slim ze zijn." Hij vindt het opvallend dat we het in Nederland steeds gewoner vinden om met onze rijkdom te koop te lopen. Stapel: "Mensen met oud geld verstopten dat vroeger. Nu kun je de kenmerken van rijkdom zien."

Bezit werd destijds geschaard onder de ijdelheden en in de christelijke en calvinistische traditie werd ijdelheid verbonden aan de dood. Stapel: "Je ziet op schilderijen dat bezit wordt gesymboliseerd met rottende appels. De gedachte daarachter was dat je aan teveel kapot gaat en niet tot de kern van het leven komt. Er zijn vast rijke mensen die smakeloos met hun bezittingen omgaan, maar dat is een kwestie van stijl."

Het is iets van de laatste twintig, dertig jaar dat we anders met ons bezit omgaan. Vroeger moest je je daarvoor schamen. Eigenlijk was dat best gek. Als je er hard voor hebt gewerkt en je hebt iets slims bedacht waarmee je heel rijk bent geworden, dan is dat toch alleen maar toe te juichen?

Gemiddeld zijn we rijker geworden, zegt Stapel. "En kinderen hebben tegenwoordig meer dan hun ouders hadden. Als je kinderen zo verwent dat ze de relativiteit van dingen niet inzien, dan is dat natuurlijk jammer. Een goede opvoeding valt of staat bij het feit dat een kind zich bewust is van de uitzonderlijkheid van het hebben van een heleboel geld of

dan heb

je een kind dat vooral aardig is als het je pinpas mag gebruiken

zich bewust is van de uitzonderlijkheid van heel weinig geld. Zo'n Paris Hilton, dat is toch wat droevig. Er zijn natuurlijk wel meer van die enorm verwende kinderen die denken dat die rijkdom waar zij zich in kunnen wentelen allemaal maar heel gewoon is. Die vind je ook in Amsterdam en het Gooi, maar dat is een kwestie van opvoedingsstijl. Er zijn echt genoeg schatrijke kinderen die gewoon naar school fietsen en hun eigen boterham smeren."

Wanneer beide ouders succesvol zijn, wordt het moeilijker voor hun kind om ook succesvol te zijn, zegt Stapel. "De kans is groter dat het een beetje opschuift naar het midden." In Oegstgeest, waar hij opgroeide, noemden ze dat het *Oegstgeest-syndroom*. "Als je ouders hoogleraar en advocaat zijn, is het een soort ongeschreven wet dat jij ook zo'n soort positie moet gaan verwerven en dat kan haast niet. Lukt je dat niet, dan kan dat leiden tot frustratie. Maar statistisch gezien is de kans groter dat je een gemiddelde advocaat wordt dan een bijzonder succesvolle."

Jouw dagelijkse zorg maakt dat je kind van jou houdt, niet de hoeveelheid geld en cadeaus die je erin stopt, zegt ontwikkelingspsycholoog Marga Akkerman. "Als er in een gezin de cultuur heerst dat het almaar groter en duurder moet, dan vraagt zo'n kind zich op zekere leeftijd af: wat ben ik waard? Wanneer je als ouder de dagelijkse verzorging uitdrukt in materie, ben je bezig met een materialistische opvoeding. Op een kind heeft dat het effect van verwaarlozing en kinderen die te weinig liefdevolle koestering hebben gehad in hun jonge jaren, zijn vaak enorm op materie ingesteld. Dan letten ze op: wat kopen jullie voor mij, en wat kost dat? De liefde is dan als het ware ingeruild voor geld en dat is buitengewoon triest. Door je kind financieel veel te geven, kun je het wel degelijk emotioneel verwaarlozen." Leer je kind ook sparen, waarschuwt ze. "En stort vooral niet bij als zijn geld op is. Want daar leert het van dat

het niet op kan. Je bent geen slechte ouder als je iets niet koopt voor je kind."

Wanneer een kind iets niet voor elkaar krijgt zoals hij het graag zou willen, ontwikkelt het zijn weerbaarheid. Een kind dat eraan gewend is meteen dat koekje te krijgen, onmiddellijk opgepakt wordt als het getroost wil worden, eigenlijk niets hoeft te doen om een probleem op te lossen, ontwikkelt een lage frustratietolerantie. Akkerman: "Dat zit hem dus niet alleen in het geven van cadeautjes. Je mag best eens iets geven waar een kind geen inspanning voor heeft hoeven leveren. Maar heeft het wel een inspanning geleverd en het krijgt dan een compliment, psychologen noemen dat een positief gevolg, dan gaat een kind zijn best doen om weer dat positieve gevolg te krijgen. Haal je als ouder die inspanning eruit en geef je toch maar van alles zonder dat je kind daarvoor iets hoefde te doen, dan leert het niet dat er iets van hem wordt verwacht. Dan leert hij dat het altijd goed afloopt, wat hij ook doet. Dat zijn straks de etertjes in de klas. Kinderen die eraan gewend zijn dat alles gaat zoals zij het willen. Als jouw kind geen tegengas krijgt, denkt het: het gaat zoals ik het wil. Daar wordt het egocentrisch van en kortzichtig: dat zijn de korte lontjes."

Als alles maar zo vanzelfsprekend is, wordt het moeilijker van de kleine dingen te genieten, vindt Akkerman. "En het leven is een aaneenschakeling van kleine dingen. Het lijkt mij de kunst om het financieel reuze naar je zin te hebben en toch te kunnen blijven genieten van kleinigheden. Iemand die een kop thee voor je neerzet, iets liefs voor je doet, dat de zon schijnt, dat je kind thuiskomt met een zeven terwijl je weet hoe moeilijk dat voor hem is."

Het had een scène uit een film kunnen zijn. Op zijn tachtigste verjaardag, omringd door zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen, hield de steenrijke Floor een korte toespraak. "Eigenlijk wil ik maar één ding kwijt", zei hij. "Geen fijne

niet doen:

bijstorten op zijn rekening, zijn gedrag vergoelijken, zijn krantenwijk lopen

Financiële opvoeding voor dummies

Je mag twijfelen aan je financiële opvoedstijl als

- Je kind jou uitscheldt voor stoefhoer en zijn juf voor kankerteeft wanneer het niet helemaal gaat zoals hij wil.
- Het verjaardagsfeestje van je elfjarige dochter om één uur 's nachts nog niet is afgelopen.
- De leerkrachten op school je kind liever kwijt dan rijk zijn.
- Hij (m/v) alleen maar aardig doet als hij weer iets krijgt.
- Hij op zijn veertiende nog nooit heeft gestofzuigd of de wc heeft schoongemaakt.
- Je meer dan tweemaal zoveel zak- en kleedgeld geeft als het Nibud voorschrijft (www.nibud.nl).
- Hij op zijn vijftiende geen fatsoenlijke warme maaltijd kan koken.
- Je het samen alleen nog maar gezellig hebt als je gaat shoppen terwijl jij betaalt.
- Hij op zijn achttiende nog nooit een vakantiebaantje heeft gehad.
- Je bijstort op zijn rekening bij financiële tekorten.
- Jij danwel de werkster zijn krantenwijk loopt en kamer opruimt.
- Hij nooit uit zichzelf een handje meehelpt.
- Jij zijn gedrag almaar vergoelijkend toelicht.
- Jij jouw gelduitgaven voor hem almaar vergoelijkend toelicht.

boodschap, maar ik wil het toch zeggen. Ik vind jullie, mijn kinderen, eigenlijk geen leuke mensen. Jullie zijn egoïstisch, egocentrisch en opportunistisch en alles draait altijd om geld. Het is onze eigen schuld, want wij hebben jullie zo opgevoed. Het valt niet meer terug te draaien, maar ik wil wel zeggen dat ik daar spijt van heb. Doe het anders met je eigen kinderen."

Het doet pijn als je merkt dat je kinderen geen leuke kinderen zijn. Had je zo het beste met ze voor, merk je op een dag dat dat andersom niet zo is. Dat ze niet in jou geïnteresseerd zijn. Dat ze alleen aardig zijn als ze jouw pinpas en auto mogen gebruiken. Dat ze alleen iets voor je doen als daar een beloning tegenover staat. Dat ze bij de minste geringste tegenslag volledig uit het veld geslagen zijn. Of ze nou grof uit de hoek komen of blasé in de bank hangen: je weet eigenlijk niet wat je het ergst vindt.

Een beetje verwennen kan geen kwaad, maar tegen de klippen op kluiven toewerpen maakt van je kind geen leuker mens. Bekijk je uitgaven kritisch en zet jezelf desgewenst op een *slow money*-dieet. En stel jezelf iedere keer een paar gewetensvragen als je wordt overvallen door die diepe liefde voor je kind in combinatie met die brandende pinpas. Heeft hij/zij dit nodig? Heeft hij/zij dit niet allang? Is het erg als hij/zij dit niet krijgt? Doe ik dit omdat ik me schuldig voel vanwege mijn afwezigheid? Koop ik dit om iets anders te compenseren? Heb ik deze week al een keer echt contact met hem/haar gehad? Ach, we zijn niet achterlijk, we weten het best: *The best things in life are free*. Liefde, vriendschap, lachen, seks, vertrouwen, gezondheid.

Tot we natuurlijk weer die snuitige laarsjes zien. ●

NIBUD, FINANCIËLE OPVOEDING? DAT DOE JE ZO!

MARIEKE HENSELMANS: WAT NOU LENEN? SPAREN!

WWW.NOOITMEERROOD.NL